

Organist Leo van Doeselaar speelt Frans repertoire in het Concertgebouw

„Muziek maken is geen boekenwijsheid”

door FREDERIKE BERNTSEN

AMSTERDAM, vrijdag

Leo van Doeselaar speelt al sinds jaar en dag in het Concertgebouw. Als er een orgelconcert op het programma staat of als het orgel in de orkestbezetting voorkomt, is de kans groot dat Van Doeselaar de trap naar het instrument bestijgt. Traditiegetrouw treedt hij op tijdens de Zomerconcerten. Dit jaar zal hij daar onder meer Franse romantische muziek uitvoeren. „Het Concertgebouw heeft een van de weinige orgels in Nederland waarop je dit repertoire goed tot zijn recht kunt laten komen.”

■ Het instrument is aan het einde van de negentiende eeuw gebouwd door Michaël Maerschalkerweerd uit Utrecht. „In Frans-romantische stijl”, legt Van Doeselaar uit. „Het klinkt anders dan een echt Frans orgel, maar komt daar dichtbij. De klank is mild. De akoestiek in de Grote Zaal is uitermate geschikt voor een zaalorgel. Hier moet ik anders spelen dan in een kerk: legato en tempofluctuaties hebben in een drogere ruimte een ander effect. Soms is het lastig om bij zo'n groot instrument greep te houden op de klank, ook in het Concertgebouw. Daar vormt het geluid wel een eenheid, maar waaiert het over je hoofd de zaal in.” Lachend: „Het klinkt op de plek waar je zit te spelen het mooist.”

Dit jaar luidt het thema van de zomerconcerten 'Wereld van verbeelding'. „Ik heb de verbeelding voor mijn recital letterlijk genomen en fantasieën uitgezocht van Frans-romantische componisten. Alexandre Boëly heeft bijvoorbeeld schitterende muziek geschreven. Hij werd destijds als ouderwets terzijde geschoven, maar Saint-Saëns zag zijn talent en kwam voor hem op. Van beide componisten zal ik iets spelen. Ook de merkwaardige improviserende stijl van Jehan Alain, de broer van de beroemde organiste Marie-Claire, is vertegenwoordigd.

Hij componeerde prachtige harmonieën. Natuurlijk ontbreken César Franck en Louis Vierne niet. Vierne is heel vrij omgegaan met de fantasie, heel impressionistisch.”

„Ik verheug me ook erg op het concert met de dirigent Mariss Jansons. Ik heb nog nooit met hem samengewerkt.” Op dit programma van het Concertgebouworkest staat het Orgelconcert van Poulenc. „Dat is onomstotelijk hét orgelconcert van de twintigste eeuw. Het is uiterst geraffineerd geschreven, met een perfecte balans tussen orkest en solist.”

Van Doeselaar heeft geen vast contract bij het Concertgebouw. „Je zou kunnen zeggen dat ik 'huisorganist' ben. Maar die aanhalingstekens mogen inmiddels wel weg. Ik speel daar nu al zoveel jaar. Martijn Sanders, de vorige directeur, heeft de term bedacht en sindsdien noem ik me zo.”

Van Doeselaars agenda puilt uit. Naast zijn bloeiende concertpraktijk als organist en pianist (met zijn vrouw Wyneke Jordans vormt hij al meer dan 25 jaar een pianoduo) geeft hij masterclasses, zit hij regelmatig in jury's en is hij docent in Berlijn. „Het is druk, maar die veelheid, die verbreding heb ik nodig. Ik probeer die ervaringen met elkaar te verbind-

den, ook als ik zelf speel. Ze beïnvloeden elkaar. Muziek maken is geen boekenwijsheid.”

„Met mijn studenten maak ik eens per jaar een orgelreis. Zo zijn we onlangs in Noord-Duitsland geweest. De nadruk van die trip lag op de Noord-Duitse barok. Op zo'n reis verkennen we met doelgericht ingestudeerd repertoire diverse orgels. Dat is nodig omdat een organist flexibel moet zijn. In iedere kerk, in iedere zaal staat een ander instrument en overal moet je je kunnen aanpassen. De verschillen zijn enorm. Ik zeg altijd: ik speel orgel, orgel, orgel, orgel en orgel. Een werk mag misschien hetzelfde klinken, maar elk instrument voelt volkomen anders. Je kunt nooit genoeg speelervaring opdoen.”